

PERSEKUTUAN 1896: ANTARA IMPIAN DAN KENYATAAN

Sivachandralingam Sundara Raja

Kertas kerja ini bertujuan untuk membincangkan objektif sebenar penubuhan Persekutuan 1896 dan realiti yang terlihat sepanjang pelaksanaan dari 1 Julai 1896 sehingga penubuhan Majlis Persekutuan pada 1909. Penelitian terhadap pelaksanaan Persekutuan dalam jangkamasa ini hanya mendedahkan kebenaran bahawa hasrat yang ingin dicapai melalui Persekutuan dan yang tercapai adalah dua keadaan yang berbeza. Sesungguhnya terdapat perbezaan yang jelas antara hasrat dan pencapaian Persekutuan.

Latar Belakang Penubuhan Persekutuan

Terdapat pelbagai pandangan tentang pelopor Rancangan Persekutuan. Frank Swettenham¹ dalam bukunya *British Malaya*, menegaskan beliau adalah yang telah menyediakan skim bagi Negeri-Negeri Melayu Bersekutu (NNMB) dan telah dimajukan kepada Gabenor Negeri-negeri Selat ketika itu, Cecil Clementi Smith pada 1893.² Cadangan tersebut kemudiannya telah dimajukan kepada pertimbangan Setiausaha Tanah Jajahan, Joseph Chamberlain dan Gabenor baru C.B.H.Mitchell. Rancangan Persekutuan telah mendapat persetujuan Chamberlain dan telah dilaksanakan oleh Swettenham yang telah mendapatkan persetujuan raja-raja Melayu.

Dengan galakan Sultan Idris, Perak, raja-raja negeri Melayu lain telah bersetuju untuk menerima rancangan Persekutuan. Persetujuan raja-raja Melayu adalah atas jaminan yang diberikan oleh Swettenham bahawa perjanjian ini akan mengawal kuasa Residen di negeri masing-masing. Beliau berjaya meyakinkan raja-raja Melayu dan para Residen untuk menerima rancangan Persekutuan dalam masa sebulan dan Perjanjian Persekutuan telah dipersetujui pada 1 Julai 1895.³ Hanya pada 1 Julai 1896, Persekutuan telah dilaksanakan secara rasmi. Perjanjian atau dokumen yang mengikat negeri-negeri Melayu di bawah Persekutuan amat ringkas dan ia hanya mempunyai lima artikel, namun begitu perjanjian inilah yang telah menentukan nasib NNMB sehingga 1909.

Syarat-syarat Perjanjian Persekutuan adalah seperti berikut:

1. Raja-raja Perak, Selangor, Negeri Sembilan dan Pahang bersetuju untuk meletakkan diri dan negeri-negeri mereka di bawah naungan British.
2. Raja-raja bersetuju untuk membentuk negeri-negeri mereka ke dalam sebuah Persekutuan yang akan dikenali sebagai negeri-negeri naungan British. Negeri-negeri tersebut akan ditadbir mengikut nasihat dari kerajaan British (sungguhpun sejak ini negeri-negeri tersebut telah dikenali sebagai negeri-negeri Melayu Bersekutu, tetapi nama ini, secara absahnya tidak terdapat dalam perjanjian Persekutuan).
3. Raja-raja tersebut hanya akan menjalankan kuatkuasa di negeri masing-masing.
4. Raja-raja bersetuju untuk menerima seorang pegawai British bergelar Residen-Jeneral yang akan menjadi ejen dan wakil kerajaan British. Beliau bertanggungjawab kepada Pesuruhjaya Tinggi bagi negeri-negeri Melayu Bernaung. Raja-raja tersebut bersetuju untuk mengikut nasihat Residen-Jeneral dalam semua hal pentadbiran selain daripada yang menyentuh agama Islam.
5. Raja-raja juga bersetuju untuk memberi bantuan tenaga manusia, kewangan dan bantuan-bantuan lain kepada negeri-negeri yang memerlukan mengikut nasihat yang diberikan oleh Kerajaan

British. Mereka juga bersetuju untuk mengadakan satu pasukan askar India yang lengkap dengan senjata untuk berkhidmat di Negeri-negeri Selat jika berlaku peperangan. Hakkuasa dan kuatkuasa raja-raja tidak akan terjejas dengan menerima rancangan Persekutuan. Hubungan yang sedia wujud di antara negeri-negeri mereka dengan empayar British akan dikekalkan.⁴

Perjanjian Persekutuan telah berkuatkuasa pada 1 Julai 1896 dan diimplementasikan melalui Skim Perkhidmatan Persekutuan yang menggariskan tugas-tugas yang diperuntukkan kepada kesemua pegawai Persekutuan. Skim Persekutuan ini mempunyai 20 perkara dan ia menyentuh kuasa Pesuruhjaya Tinggi, Residen-Jeneral, Residen, Raja-Raja Melayu, Pegawai Persekutuan, Perkhidmatan Awam Persekutuan, Peguam Negara, Cuti Pegawai Kerajaan, Pencen dan hirarki hubungan pegawai Persekutuan dan negeri, dengan Residen dan Residen-Jeneral.⁵

Impian Persekutuan

Keseragaman Dalam Pentadbiran

Persekutuan 1896 mempunyai beberapa objektif yang nyata; pertama ia bertujuan untuk mewujudkan keseragaman dalam pentadbiran kerana sistem pentadbiran sebelumnya dikatakan tidak mewujudkan keseragaman dan masing-masing negeri Melayu mempunyai sistem pentadbirannya yang tersendiri. Sebelum Persekutuan, Residen adalah kuasa eksekutif tertinggi di negeri-negeri Melayu (NNM). Di bawah beliau terdapat sebuah sekretariat yang mana Residen mempunyai hubungan yang rapat dengan setiap ketua jabatan. Pegawai Daerah pula bertanggungjawab kepada setiap cabang pentadbiran di peringkat daerah. Mereka kebiasaannya bertanggungjawab dalam hal ehwal yang berkaitan dengan tanah, pengutipan sewa dan cukai; kawalan ke atas *Sanitary Board* dan ada kalanya mereka juga bertindak sebagai Majistret. Timbalan Pegawai Daerah pula bertanggungjawab kepada daerah-daerah kecil (*sub-districts*) atau jabatan lain di daerah yang lebih besar. Walaupun dinyatakan bahawa di bawah Sistem Residen, Residen adalah

penasihat kepada raja-raja Melayu tetapi pada praktisnya merekalah yang berkuasa.

Di bawah sistem Residen, Gabenor Negeri-negeri Selat (NNS) adalah saluran komunikasi rasmi antara Pejabat Tanah Jajahan dan Residen. Dari segi teori, Gabenor NNS bertanggungjawab ke atas kawalan secara menyeluruh dasar-dasar di NNM tetapi kebiasaannya beliau terlalu sibuk dengan hal ehwal NNS untuk memberi perhatian ke atas pentadbiran harian NNM. Keadaan ini menyebabkan perbelanjaan tahunan dan minit Persidangan Majlis Mesyuarat Negeri yang disediakan di peringkat negeri tidak dihantar ke peringkat yang lebih tinggi di London. Sebagai contoh, *Gazet Selangor* tidak dihantar ke Pejabat Tanah Jajahan sehingga 1890. Satu-satunya saluran terus untuk Pejabat Tanah Jajahan mendapat maklumat tentang NNM adalah dari laporan tahunan dan petisyen tidak rasmi yang diterima oleh Setiausaha Negara daripada pegawai-pegawai yang tidak puas hati.⁶ Walaupun Pejabat Tanah Jajahan dibekalkan dengan maklumat tentang perkembangan politik yang utama dan perubahan-perubahan pentadbiran NNM, tetapi ia tidak menjadi suatu dasar baginya untuk campurtangan dalam formulasi dasar di NNM yang berada di bawah kekuasaan Residen.

Kelemahan paling ketara sistem Residen ialah, setiap negeri ditadbir dalam stailnya yang tersendiri oleh seorang Residen dan tiada keseragaman pentadbiran dalam hal perundangan, kehakiman, perkhidmatan awam, dan hal-hal yang berkaitan dengan tanah dan lombong. Kelemahan-kelemahan inilah yang telah mendorong kerajaan British melaksanakan rancangan Persekutuan dengan tujuan untuk mewujudkan pentadbiran yang cekap, yang menjimatkan dan untuk mengelakkan kerja-kerja yang bertindan dilakukan di peringkat negeri. Persekutuan di bawah seorang Residen-Jeneral yang beribupejabat di Kuala Lumpur diharap dapat mewujudkan keselarasan dalam pentadbiran untuk mengatur mekanisme pentadbiran NNMB.

Suasana Positif Untuk Menggalakkan Pelaburan

Objektif kedua adalah untuk mewujudkan suasana yang positif bagi menggalakkan pelaburan di NNMB. Para pelabur sebenarnya tidak menyenangi kewujudan undang-undang tanah, lombong dan pentadbiran yang berbeza di NNM. Keseragaman dalam pentadbiran diharap dapat menarik pelabur dalam bilangan yang ramai dan sekaligus merangsangkan pertumbuhan ekonomi NNM. Walaupun objektif ini tidak dinyatakan dalam Perjanjian Persekutuan dan Skim Persekutuan tetapi hasrat ini telah dinyatakan dalam Laporan Tahunan Residen-Jeneral kepada Pesuruhjaya Tinggi pada tahun 1896. Menurutnya,

One of the objective of the Federation was to give the Governor (now appointed High Commissioner for the Malay States) an adviser who would speak in sympathy with the interests and aspirations of the Malay States and those enjoyed in developing them, Whether as officials, planters, miners or traders.⁷

Negeri Kaya Membantu Negeri Miskin

Selain dari kedua objektif ini, satu lagi pertimbangan bagi melaksanakan rancangan Persekutuan adalah untuk negeri yang kaya membantu negeri yang miskin. Hasrat ini hanya boleh dicapai dengan mengadakan peruntukan dalam Perjanjian Persekutuan. Artikel 5 Perjanjian Persekutuan dan artikel 20 Skim Persekutuan telah menetapkan peruntukan ini. Artikel 5 Perjanjian Persekutuan menyebut,

The above-named Rulers also agree to give to those States in Federation which require it such assistance in men, money, or other respects as the British Government, through its duly appointed officers may advise ...

Sementara itu artikel 20 Skim Persekutuan membuat peruntukan bahawa selepas setiap negeri Melayu Bersekutu mengkhaskan peruntukan dari pendapatan mereka bagi gaji Residen-Jeneral, pegawai-pegawai dalam kategori C dan D (perbelanjaan Persekutuan), barulah ia boleh membelanjakan pendapatan selebihnya untuk keperluan

sendiri. Artikel 20 Skim Persekutuan mengadakan peruntukan bahawa Perak perlu memperuntukkan 53% daripada pendapatan untuk perbelanjaan Persekutuan; Selangor 42%; Negeri Sembilan 4% dan Pahang 1%. Andaikata gaji satu-satu jabatan Persekutuan adalah 6,000 pound sterling setahun, maka Perak akan memperuntukkan 3,180 pound sterling; Selangor 2,520 pound sterling, Negeri Sembilan 240 pound sterling dan Pahang sebanyak 60 pound sterling. Peruntukan ini telah membolehkan Persekutuan mengadakan perbelanjaan Persekutuan bagi membiayai penubuhan jabatan-jabatan Persekutuan seperti Jabatan Pertanian, Hutan, Polis, Kerja Raya dan lain-lain bagi menggerakkan rancangan ekonomi bagi memajukan NNMB.

Amat jelas bahawa pertimbangan untuk mengadakan pentadbiran yang seragam, negeri yang kaya membantu negeri yang miskin, peruntukan bagi menubuhkan jabatan-jabatan Persekutuan untuk merencanakan pertumbuhan ekonomi negeri-negeri Melayu dan keseragaman pentadbiran untuk menarik para melabur menjadi pertimbangan utama bagi mengadakan rancangan Persekutuan.

Sepanjang pelaksanaan Persekutuan dari 1 Julai 1896 sehingga penubuhan Majlis Mesyuarat Persekutuan pada 1909, amat jelas Persekutuan indah khabar dari rupa. Persekutuan tidak berjaya menepati kesemua objektif yang dirancang. Perbincangan berikut akan memperinci kejayaan dan kegagalan Persekutuan.

Kejayaan Persekutuan

Keseragaman Pentadbiran Undang-Undang Tanah dan Lombong

Persekutuan menyaksikan buat pertama kali kesemua NNMB memiliki satu sistem undang-undang tanah yang seragam. Ini penting kerana tanpanya agak sukar untuk menjalankan perluasan kegiatan ekonomi di Negeri-negeri Melayu. Sistem tanah di Negeri-negeri Melayu sebelum pentadbiran British adalah Sistem Tanah Tradisi (*Malay Customary Tenure*). Di bawah sistem tradisi ini, semua tanah adalah milik Sultan. Dengan campurtangan British, dasar tanah Inggeris diperkenalkan untuk buat pertama kali di daerah Krian, Perak pada 1875. Pada 31 Januari 1885, suatu kod Undang-Undang Umum

diformulasikan di Perak di bawah Peraturan Majlis No. 20 yang menyediakan peruntukan untuk pajakan selama 999 tahun bagi tanah pertanian dan disyaratkan sesiapa sahaja yang menduduki tanah selepas tarikh ini dianggap sebagai menyewa di tanah kerajaan dan setiap pemilik tanah perlu membayar cukai tanah yang tetap sebanyak 30 sen seekar.⁸ Suatu undang-undang yang seragam untuk keempat-empat Negeri-negeri Melayu Bersekutu diperkenalkan pada 1897 melalui Undang-undang Tanah Umum pada 1897 yang buat pertama kali diperkenalkan di Perak (dibawah peraturan No. 17); dan kemudian di Selangor (No. 15); Pahang (No. 28) dan Negeri Sembilan (No. 22). Di bawah undang-undang ini semua tanah dibahagikan kepada tiga kelas iaitu (i) tanah bandar (ii) tanah luar bandar sebanyak 100 ekar atau kurang; dan (iii) tanah luar bandar melebihi 100 ekar. Tanah dalam kelas (i) dan (iii) akan berada di bawah kekuasaan pendaftaran pejabat mukim yang dipanggil *Mukim Registers*. Undang-undang tanah ini telah dipinda pada 1903 di setiap negeri dan seterusnya dalam satu lagi pindaan pada 1909.⁹

Sesungguhnya perubahan-perubahan yang berlaku dalam pindaan-pindaan perundangan bagi tujuan untuk memperkemas undang-undang tanah ini adalah dengan tujuan untuk mengadakan satu dasar tanah yang lebih kemas kini bagi Negeri-negeri Melayu. Tindakan ke arah mengadakan dasar tanah yang seragam hanya bermula dengan penubuhan Persekutuan 1896.

Keseragaman dalam undang-undang juga dapat diperhatikan dalam sektor perlombongan yang bermula dari 1896. Sebelumnya kesemua negeri-negeri Melayu mempunyai undang-undangnya sendiri yang menyukarkan perluasan aktiviti perlombongan. Ini dapat diperhatikan sejak campurtangan British pada 1874. Undang-undang seumpama ini pada mulanya diperkenalkan pada 1879 apabila Majlis Mesyuarat Negeri Perak meluluskan Undang-undang Tanah Umumnya pada 1879.¹⁰ Dengan pembentukan Negeri-negeri Melayu Bersekutu, Perak memperkenalkan undang-undang lombong yang berasingan yang dipanggil Kod Perlombongan 1895. Pada 1899 keempat-empat negeri Melayu mula memiliki satu kod perlombongan yang seragam yang mula diperkenalkan secara berasingan di kesemua negeri-negeri Melayu Bersekutu sejak 1899. Enakmen lombong ini dimodelkan pada Kod

Perlombongan Perak, 1895 dengan modifikasi yang banyak. Kod perlombongan ini menyatakan bahawa pajakan hanya untuk perlombongan dan tidak dihalkan berkenaan dengan hak eksklusif untuk menguasai dan mengerjakan tanah.¹¹ Artikel utama dalam enakmen ini adalah berkaitan dengan hak pemajak untuk memindahkan balak dan hasil hutan lain di luar sempadan kawasan pajakan dengan hanya untuk mengali atau mencari galian. Enakmen perlombongan 1899 dipinda sekali lagi dan digantikan melalui Enakmen Lombong 1904 yang juga kemudiannya dipinda pada 1911 apabila diperkenalkan Enakmen Perlombongan Persekutuan 1911.

Perlu ditegaskan bahawa undang-undang yang seragam ini hanya muncul dengan penubuhan NNMB dan ia memberikan sumbangan yang berharga kepada perkembangan kegiatan perlombongan bijih timah. Sebelum 1896, kesemua Negeri-negeri Melayu mempunyai undang-undangnya yang tersendiri dan ia menimbulkan masalah kepada para pelabur dan dalam waktu yang sama undang-undang ini menimbulkan rasa tidak puas hati bagi para pelabur yang mendapat faedah yang kurang di negeri-negeri yang mengamalkan dasar perlombongan yang tidak liberal dan yang sebaliknya di negeri yang mengamalkan dasar yang liberal. Persekutuan 1896 telah menyelesaikan perbezaan ini dan telah merencanakan perluasan kegiatan perlombongan di negeri-negeri Melayu Bersekutu.

Keseragaman dalam undang-undang ini juga membawa kepada keperluan diwujudkan suatu dasar yang menyokong pertanian. Pada waktu inilah banyak undang-undang yang menyokong sektor pertanian telah digubal dan antaranya ialah dasar tanah dan percukaian yang lebih liberal; penubuhan stesyen-stesyen penyelidikan pertanian dan penubuhan tabung pinjaman penanam pada 1904.¹² Usaha juga diambil untuk menerbitkan buku panduan untuk memberi maklumat tentang faedah tanaman getah kepada bakal pengusaha, antaranya ialah *Federated Malay States: General Information for Intending Settlers* pada 1900.¹³ Kepesatan dalam pengeluaran pertanian ini juga membawa kepada penubuhan Jabatan Pertanian pada 1905 dan ini merupakan kesan secara langsung dari penubuhan Persekutuan. Kepesatan dalam pengeluaran pertanian dalam jangka waktu ini telah mendesak kerajaan

British untuk menyediakan pengetahuan teknikal dan nasihat kepada pengusaha sektor pertanian.¹⁴

Penubuhan Persekutuan juga membawa kepada kemunculan persatuan-persatuan pertanian yang bertanggungjawab dalam merangsangkan pengeluaran pertanian NNMB. Dengan perkembangan pesat sektor pertanian, suatu keperluan telah timbul di kalangan pengusaha pertanian Eropah untuk menubuhkan kesatuan bagi memperjuangkan hak-hak mereka. Hakikat inilah yang membawa kepada penubuhan Kesatuan Peladang pada 1897. Objektif amnya adalah untuk mempromosi, menjalin dan melindungi sektor pertanian. Keahliannya terdiri daripada kesatuan penanam peringkat daerah, estet-estet individu, agensi rumah perniagaan (*business house*) dan ahli-ahli persendirian.¹⁵

Kewangan Persekutuan

Penubuhan Persekutuan juga membawa kepada pengklasifikasian perbelanjaan Persekutuan dan negeri. Artikel 2, Skim Persekutuan memperuntukkan bahawa kesemua negeri-negeri Melayu perlu mengkhaskan sejumlah keuntungan negeri mereka untuk perbendaharaan Persekutuan.¹⁶ Langkah ini telah membantu kerajaan Persekutuan mengepalai rancangan untuk memajukan aktiviti pembangunan seperti pembinaan jalan raya, keretapi dan kemudahan-kemudahan asas yang lain. Persekutuan juga mempunyai sumber kewangan yang mencukupi untuk membantu negeri-negeri yang kurang berupaya seperti Pahang dan Negeri Sembilan.

Tindakan mengadakan kewangan Persekutuan juga telah memungkinkan kerajaan Persekutuan memberikan pinjaman kewangan kepada kerajaan Siam untuk membina landasan keretapi menghubungkan Bangkok dengan Kelantan di bawah Perjanjian Bangkok pada 1909.¹⁷ Sebagai ganti, Siam berjanji untuk menyerahkan keempat-empat negeri utara kepada British. Tanpa bantuan kewangan sebanyak 4 juta pound sterling dengan kadar bunga sebanyak 4%, kemungkinan besar negeri-negeri Melayu utara pasti masih kekal di bawah penguasaan pihak Siam.¹⁸

Dengan bantuan kewangan kerajaan Persekutuan, banyak landasan keretapi telah dibina menghubungkan kesemua negeri-negeri Melayu. Landasan keretapi ini menghubungkan Johor, Singapura, Seberang Perai, Kedah dan Kelantan. Sebelum 1896, jalan-jalan keretapi yang pendek dibina dari lombong-lombong bijih ke pinggir laut atau dari lombong ke negeri berkenaan. Atas inisiatif Swettenham, keretapi Persekutuan telah bermula pada 1898. Menjelang 1903, sudah terdapat landasan keretapi terus yang menyambung Prai dengan Seremban. Buat pertama kali Sultan Perak bersama pembesar-pembesar Melayu telah menaiki keretapi terus dari Kuala Kangsar ke Kuala Lumpur bagi menghadiri Durbar (Persidangan Raja-Raja Melayu) kedua di Kuala Lumpur pada 1903. Sesungguhnya perkembangan keretapi dari 1897 hingga 1909 mengalami kerancakan selepas penubuhan Persekutuan dan ia telah berjaya menghubungkan bahagian utara dan selatan semenanjung.¹⁹

Kepakaran Pegawai Persekutuan Dikongsi Bersama oleh Negeri-negeri Melayu Bersekutu

Satu kejayaan besar Persekutuan adalah peruntukan dalam Skim Persekutuan yang mengadakan peruntukan bagi pegawai-pegawai Persekutuan berkhidmat di kesemua NNMB. Sebelum ini setiap negeri mempunyai perkhidmatannya sendiri. Penubuhan jabatan Persekutuan juga telah membawa kepada penubuhan perkhidmatan awam dan para pegawai yang mempunyai pandangan yang sama (*common outlook*) untuk memajukan NNMB. Pandangan seperti ini adalah sesuatu yang perlu bagi kemajuan NNMB. Andaikata pegawai-pegawai Persekutuan ini hanya bertugas dengan semangat kenegerian dan hanya di negeri asal mereka sudah tentu NNMB tidak akan mencapai kemajuan yang pesat dalam jangka masa yang singkat. Sebaliknya pegawai-pegawai Persekutuan ini telah direkrut untuk kesemua negeri-negeri Melayu dan mereka telah memberi sumbangan yang berharga untuk sama-sama memajukan NNMB.

Keperluan perkhidmatan pegawai Persekutuan dikongsi oleh NNMB lain dinyatakan dalam artikel 11, Skim Persekutuan. Menurut Skim ini,

The whole of the officers serving the Governments of the Native States will form one service and be eligible for promotion from one State to another, their service being counted as continuous, but each State will be liable for pension in proportion to the period passed by an officer in its service.

Kegagalan Persekutuan

Walaupun Persekutuan telah membawa beberapa faedah tetapi keseluruhannya ia lebih banyak mendedahkan kelemahan. Kelemahan-kelemahan ini terdedah apabila para pelabur bersemuka dengan pentadbir Persekutuan. Mereka menghadapi pelbagai masalah yang mendedahkan bahawa impian dan realiti Persekutuan adalah dua keadaan yang berbeza.

Kegagalan Menyelaraskan Pentadbiran

Hasrat Persekutuan untuk mengadakan pentadbiran yang efisien dengan mengurangkan kuasa Residen sebenarnya telah menambahkan kuasa Residen-Jeneral. Walaupun usaha telah diambil untuk mengadakan persidangan Residen untuk membincangkan hal-ehwal keempat-empat NNMB tetapi persidangan ini sering dipengerusikan oleh Residen-Jeneral. Persidangan ini bertanggungjawab untuk membincangkan isu-isu yang melibatkan keempat-empat NNMB dan cuba mencari penyelesaian bagi mewujudkan keseragaman dalam undang-undang, aspek ekonomi dan bidang-bidang lain. Malang sekali, sejak persidangan ini diadakan dari 1896 sehingga 1909 ia hanya dipengerusikan oleh Pesuruhjaya Tinggi sebanyak tiga kali sementara Residen-Jeneral pula sebanyak 14 kali. Adakalanya persidangan diadakan dua kali setahun tetapi ada juga tahun yang tiada persidangan.²⁰ Sesungguhnya Persidangan Residen ini tidak memenuhi kehendak skim Persekutuan yang menyeru supaya persidangan ini diadakan setiap tahun. Mengikut Artikel 21, Skim Persekutuan;

Once a year there should be a meeting (If possible under the presidency of the Governor) of the Resident-General, the Residents, the Native Rulers and members of the State Councils (or as many

of them can attend), to discuss matters affecting the mutual interests of the Native States. These meetings, if carefully managed, would be of great interest and value, but they should be held only for the purpose of bringing the Heads of the various States together and discussing matters of mutual interest. The meetings should, where accomodation is available, be held each year in a different state.

Dalam pelaksanaan Pentadbiran NNMB terdapat beberapa kelemahan yang nyata. Pertama sejak Persekutuan diadakan, kuasa bertukar tangan dari Residen ke Residen-Jeneral. Walaupun matlamat asal adalah untuk mengurangkan kuasa Residen tetapi kuasa tersebut telah beralih ke tangan Residen-Jeneral yang kuasanya kini jauh lebih besar dari Residen. Walaupun di bawah Persekutuan dinyatakan Residen bertanggungjawab kepada Pesuruhjaya Tinggi di Singapura tetapi pada praktis mereka tidak merujuk kepada Singapura sebelum sesuatu keputusan dibuat. Ini bertentangan dengan kehendak Skim Persekutuan yang menyatakan Persekutuan tidak akan mengurangkan kuasa Residen. Mengikut Artikel 5 Perjanjian Persekutuan,

Nothing in this agreement is intended to curtail any of the powers or authority now held by any of the above-named Rulers in their respective States, nor does it alter relations now existing between any of the States named and the British Empire.

Persekutuan juga telah mengurangkan kuasa Residen apabila diwujudkan jabatan Persekutuan. Ini sebenarnya bertentangan dengan Artikel 18 Skim Persekutuan yang menyatakan,

The officers named in Paragraph 12 to 17 [Pegawai dan Jabatan Persekutuan] will communicate direct with the Residents, and will be generally responsible for their Departments in each State, the local Head of the Department being directly responsible for his Department in the State where he is stationed. These Chief Officers will also correspond direct with the Resident-General and take their instructions from him, but they can issue no orders to their Departments in any State that are opposed to the ruling of the

local Resident. When any different arises between a Resident and the Head of any Department it must be referred to the Resident-General, and until a decision is received from him or from the Governor the Resident's ruling must stand.

Kuasa berlebihan yang diberikan kepada pegawai Persekutuan menyebabkan sering berlaku konflik antara pegawai Persekutuan dan negeri. Keadaan ini sepatutnya tidak harus berlaku di bawah rancangan Persekutuan.

Kepincangan Persekutuan juga terlihat apabila ia tidak mempunyai hak untuk membuat undang-undang bagi keempat-empat NNMB. Kuasa tersebut kini terletak dalam tangan Majlis Mesyuarat Negeri dan ini sebenarnya bertentangan dengan objektif Persekutuan untuk mewujudkan keseragaman dalam pentadbiran. Kaedah penggubalan undang-undang Persekutuan dimulakan oleh Penasihat Undang-Undang yang menghantar bil undang-undang kepada Persidangan Residen NNMB. Selepas mendapat kelulusan ia akan dihantar ke Majlis Mesyuarat Negeri untuk mendapat persetujuan negeri masing-masing. Hanya selepas itu ia menjadi undang-undang Persekutuan.

Satu lagi kelemahan pentadbiran Persekutuan ialah ia tidak berusaha untuk mengembalikan kuasa pengampunan raja-raja Melayu seperti yang sedia ada dalam kerangka pentadbiran sebelum 1896. Walaupun Perjanjian Persekutuan menjanjikan bahawa kuasa raja-raja Melayu akan dikekalkan tetapi kuasa mereka terkikis secara beransur-ansur dalam struktur pentadbiran Persekutuan. Perlantikan jawatan Suruhanjaya Kehakiman (*Judicial Commissioner*) pada 1896²¹ telah menamatkan kuasa eksekutif Majlis Mesyuarat Negeri apabila kuasa Sultan untuk duduk dalam Majlis ini dan berindak sebagai badan rayuan terakhir (*final court of appeal*) berakhir. Tindakan ini sebenarnya tidak konsisten dengan matlamat awal penubuhan Persekutuan yang bertujuan untuk mengekalkan kedaulatan dan kedudukan pemerintah-pemerintah Melayu. Perlantikan ini juga bermaksud telah terhapus hak Sultan yang selama ini merupakan suatu hak yang tidak bertulis.

Pentadbiran Persekutuan juga memperkecilkan kuasa Residen. Ini berdasarkan Artikel 9 Skim Persekutuan yang tidak memberi kuasa kepada Residen untuk melantik pegawai yang gaji mereka tidak

melebihi 600 pound sterling setahun. Residen juga tidak berkuasa untuk menyingkirkan pegawai yang gaji mereka melebihi 300 pound sterling sebulan tanpa merujuk kepada Residen-Jeneral dan jika gaji tersebut melebihi 600 pound sterling perlu mendapat kebenaran Pesuruhjaya Tinggi. Kuasa Residen untuk meluluskan cuti untuk para pegawai juga terbatas di bawah Peraturan Am Kerajaan. Residen hanya berkuasa untuk meluluskan cuti sehingga 6 minggu kepada mana-mana pegawai tetapi bagi yang melebihi 6 minggu dan sehingga 3 bulan pula perlu dirujuk kepada Residen-Jeneral. Bagi cuti yang melebihi 3 bulan perlu dirujuk kepada Pesuruhjaya Tinggi. Semua ketetapan ini membuktikan bahawa Residen telah hilang kuasa.

Tiada Galakan Untuk Menarik Pelabur

Salah satu matlamat Persekutuan adalah untuk mengemaskinikan pentadbiran bagi menarik pelabur melabur di NNMB. Untuk tujuan tersebut semua pihak, khususnya pentadbir NNMB bertanggungjawab untuk menyelaraskan dasar pentadbiran yang seragam untuk menarik pelabur. Malangnya ini tidak berlaku dan pelbagai halangan telah dicipta bagi bakal pelabur yang berpotensi.

Halangan tersebut ialah ketidaksepakatan dalam membuat keputusan terhadap pelabur antara Pejabat Tanah Jajahan dan Pesuruhjaya Tinggi; Pesuruhjaya Tinggi dan Residen-Jeneral; Residen dan Residen-Jeneral; Pegawai Daerah dan Pegawai Persekutuan dalam menggalak pengaliran kapital di NNM. Walhal adalah menjadi tanggungjawab pegawai-pegawai British untuk mewujudkan suasana yang baik bagi menarik pelabur. Halangan yang dihadapi oleh pelabur dapat diperhatikan dalam pelbagai kes di NNMB. Beberapa contoh akan dikemukakan untuk membuktikan hal ini.

a. Halangan Pemberian Tanah Kepada Puan Maxwell

Dasar tidak bersimpati Pesuruhjaya Tinggi dan Pejabat Tanah Jajahan terhadap pelabur dapat diperhatikan dalam kes permohonan tanah lombong sebanyak 500 ekar di daerah Kinta oleh Puan Maxwell pada 27 Jun 1900 atas pihak anaknya Eric Maxwell.²² Puan Maxwell adalah janda William Edward Maxwell yang pernah berkhidmat sebagai

Timbalan Residen Perak (1876-82) dan telah memperkenalkan sistem pendaftaran tanah di NNM sewaktu berkhidmat sebagai Residen Selangor (1889-92). Berdasarkan sumbangan suami beliau kepada NNM, adalah wajar untuk permohonannya dipertimbangkan dengan serius. Walaupun permohonannya mendapat pertimbangan dari pemangku Residen Perak, A.R.Venning tetapi Residen-Jeneral mempunyai pendirian yang sebaliknya. Menurut Venning, adalah wajar untuk mempertimbangkan permohonan Puan Maxwell kerana kerajaan pada waktu yang sama telah meluluskan permohonan pemohon lain, khususnya pemohon China dan Eropah yang telah memiliki konsesi dalam kawasan yang sama.

Apabila perkara tersebut dirujuk oleh Pemangku Residen kepada Residen-Jeneral, Frank Swettenham, ia telah ditolaknya tanpa memberi sebarang alasan yang konkrit. Pesuruhjaya Tinggi pula tidak dapat membuat sebarang keputusan dan telah merujuk kes tersebut kepada Pejabat Tanah Jajahan. C. P. Lucas, pegawai tetap dari Pejabat Tanah Jajahan pula tidak dapat membuat keputusan dan menegaskan ia adalah suatu hal tempatan yang tidak harus dirujuk kepada pejabatnya, namun begitu beliau menerima keputusan yang dibuat oleh Residen-Jeneral. Adalah tidak jelas mengapa Pejabat Tanah Jajahan menerima keputusan Residen-Jeneral tanpa meminta beliau memberi penjelasan mengapa beliau menolak permohonan Puan Maxwell apabila Pemangku Residen bersimpati dengan permohonan Maxwell.

Keputusan Pejabat Tanah Jajahan sebenarnya adalah berasaskan andaian dan ini dapat diperhatikan dalam minit surat dari Pejabat Tanah Jajahan. Minit catatan menyebut, "*I think it is possible that Sir Frank Swettenham considers Mr. Maxwell [Eric Maxwell] not to be likely to make advantage of such a grant and that Mr. Maxwell is making use of a stalking horse to obtain great consideration than he should claim on his personal merit*".²³ Amat jelas keputusan yang dibuat oleh Pejabat Tanah Jajahan adalah suatu andaian dan keputusan tersebut tidak menyokong pelabur yang layak di NNM.

b. Pemberian Tanah Dihadkan Kepada 320 Ekar
Kes menghadkan pemberian tanah kepada hanya 320 ekar kepada bakal pengusaha pertanian dapat diperhatikan di Selangor. Kes ini

menonjolkan konflik yang berlaku antara Pesuruhjaya Tinggi dan Residen-Jeneral. Dalam kes ini peraturan menghadkan pemberian tanah sebanyak 320 ekar ataupun yang dikenali sebagai *320 acre system* hanya diamalkan di Selangor dan ia telah ditentang oleh Residen dan Residen-Jeneral tetapi Pesuruhjaya Tinggi bertegas mahu meneruskan sistem ini. Menurut Residen-Jeneral,

The rule [land rule] is a new one and no doubt has been designed against concessionaires ... it certainly hit planting enterprise, and planters have actually been discouraged by it. .... I do not think a little pressure on Sir Charles Mitchell [HC] in this matter will do any harm. He is rather rigid as regards commercial enterprise ...²⁴

Apabila perkara ini dirujuk kepada Pejabat Tanah Jajahan, mereka mahukan dasar yang menyokong pelabur.²⁵

Dapat diperhatikan bahawa terdapat ketidakselarasan dalam membuat sesuatu keputusan yang melibatkan pelaburan di NNMB. Sedangkan hal ini tidak harus berlaku kerana kesemua pegawai British NNMB bertanggungjawab dalam mewujudkan suasana yang ideal bagi menarik pelabur. Di samping itu undang-undang yang menghadkan pemberian tanah kepada 320 ekar tidak dilaksanakan di negeri-negeri Melayu lain. Di negeri Perak, tanah yang ditawarkan kepada pengusaha dihadkan kepada 640 ekar.

c. Halangan Ke atas Pengusaha Chan Seek Peng

Golongan yang menghalang pelabur bukan sahaja terhad kepada pegawai Pejabat Tanah Jajahan, Pesuruhjaya Tinggi, Residen-Jeneral dan Residen, juga melibatkan Pegawai Daerah. Hal ini dapat diperhatikan dalam kes halangan yang diadakan oleh Pegawai Daerah Tampin terhadap penghantaran ubi kayu dari kilang pengusaha Chan Seek Peng ke Melaka pada Ogos 1900 atas alasan beliau perlu membayar yuran perubatan (*medical fees*) kepada kerajaan negeri dan berhujah bahawa Melaka bukan dalam wilayah Negeri Sembilan.²⁶ Adalah menjadi suatu kebiasaan (*standard practise*) untuk pelombong dan petani membayar yuran perubatan kepada Residen bagi menjaga kebajikan pekerjaanya.²⁷

Dalam kes ini Pegawai Daerah telah bertindak tanpa usul periksa dan ia telah menimbulkan masalah yang besar kepada Chan Seek Peng. Daripada pemeriksaan yang dilakukan didapati Pegawai Daerah telah bertindak tanpa usul periksa menghalang eksport ubi kayu dari kilangnya di Negeri Sembilan ke Melaka. Dari pemeriksaan yang dilakukan didapati Seek Peng telah membayar yuran perubatan dan tindakan Pegawai Daerah yang menahan ubi kayu telah membawa kerugian kepada beliau. Dalam aduan yang dibuat oleh Seng Peng, beliau memaklumkan tindakan Pegawai Daerah telah menyebabkan namanya tercemar, beliau terpaksa menggunakan pendapatannya sendiri untuk menyelesaikan gaji pekerja dan reputasinya sebagai seorang pengusaha ternama telah terjejas.

Apabila isu ini dibawa kepada perhatian Residen, Residen-Jeneral, dan Pesuruhjaya Tinggi, mereka bersetuju bahawa Pegawai Daerah telah bertindak tanpa usul periksa dan tindakannya tidak menguntungkan pelabur. Walaupun kes ini adalah suatu kes terpencil tetapi ia mendedahkan bagaimana Pegawai Daerah juga boleh menimbulkan masalah kepada pengusaha.

d. Halangan Ke atas Syarikat Raub (*Raub Company*)

Terdapat juga kes dimana tindakan kurang bijak Residen telah meletakkan pelabur dalam keadaan yang merugikan. Satu contoh kes seumpama ini ialah apabila Residen Pahang mengambil tanah milik Syarikat Raub atas alasan Raub mengalami pertambahan penduduk dan ia memerlukan tanah untuk memajukan kawasan perbandaran baru.²⁸ Apabila perkara ini dimajukan kepada Residen-Jeneral, beliau telah meminta Residen memberi penjelasan. Penjelasan Residen ialah ia telah bertindak berasaskan artikel 3 perjanjian pemberian tanah yang menyatakan bahawa "... *that the Government may resume the whole or any portion of the land if it shall hereafter be required for making roads and water course or any public purpose...*"²⁹

Walaupun perjanjian pemberian tanah mengadakan peruntukan kepada Residen untuk mengambil tanah bila-bila diperlukan oleh kerajaan tetapi dalam kes ini adalah perlu untuk Residen bertimbang rasa terhadap para pelabur. Sikap toleransi ini perlu kerana ia adalah tahap awal kemajuan NNMB dan dasar yang liberal di pihak pentadbir

akan menarik pelabur untuk melabur di NNMB. Sesungguhnya dasar Residen ini tidak memihak kepada pelabur.

Berdasarkan keempat kes yang dibincangkan, ia dengan jelas menunjukkan bahawa kesemua pegawai British termasuk pegawai Pejabat Tanah Jajahan, Pesuruhjaya Tinggi, Residen-Jeneral dan Residen tidak mempunyai dasar yang liberal dan konsisten dalam menggalak pelaburan di NNMB. Tindakan mereka bertentangan dengan hasrat Persekutuan yang ingin menarik pelabur dalam bilangan yang ramai ke NNM. Keempat-empat kes yang dibincangkan ini hanyalah sebahagian kecil dari lebih banyak lagi masalah yang dihadapi oleh pelabur di NNMB. Realiti yang dapat dilihat dalam kesemua kes ini adalah Persekutuan gagal untuk mencipta suasana yang ideal bagi pengaliran kapital ke NNMB.

Persekutuan Mengurangkan Kuasa Raja-Raja Melayu

Pengurangan kuasa Raja-raja Melayu dapat diperhatikan apabila Majlis Mesyuarat Negeri tiada kuasa untuk menentukan perbelanjaan awam, perantukan pegawai pentadbiran, membuat kata putus tentang gaji, perlucutan jawatan dan persaraan pegawai-pegawai tempatan. Untuk membuat semua keputusan ini ia perlu dirujuk kepada Residen-Jeneral dan Pesuruhjaya Tinggi. Ini sebenarnya bertentangan dengan ketetapan Perjanjian Persekutuan yang menyatakan Persekutuan tidak akan mengurangkan kuasa raja-raja Melayu seperti yang sedia dimiliki sebelumnya.

Di samping kelemahan di atas, satu lagi kelemahan nyata ialah bahasa persidangan MMN adalah bahasa Melayu tetapi semua bil undang-undang adalah dalam bahasa Inggeris. Keadaan ini menyebabkan adalah sukar untuk ahli-ahli Majlis berbincang secara berkesan dalam bahasa Inggeris perkara-perkara yang dihadapkan kepada mereka.

Kemerosotan kedudukan raja-raja Melayu juga dapat diperhatikan dalam Durbar (Majlis Persidangan Raja-Raja) yang dirancang untuk diadakan setahun sekali dan yang pertama kali diadakan pada 1897 antara 14 - 17/7/1897. Dalam persidangan ini Pesuruhjaya Tinggi hanya hadir pada hari pertama dan hari-hari yang lain ia dipengerusikan

oleh Residen-Jeneral.³⁰ Hal yang sama dapat diperhatikan dalam Durbar kedua yang diadakan di Kuala Lumpur dari 20-23/7/1903. Kuasa Residen-Jeneral yang mengatasi Pesuruhjaya Tinggi dan raja-raja Melayu dapat diperhatikan dalam cara bagaimana Raja-raja Melayu menggelar Residen-Jeneral dan Pesuruhjaya Tinggi dalam kesemua persidangan. Raja-raja Melayu menyamakan Residen-Jeneral dan Pesuruhjaya Tinggi sebagai "His Excellency". Ini membuktikan bagaimana status Residen-Jeneral disamakan dengan Pesuruhjaya Tinggi.

Kebenaran bahawa Persekutuan telah mengurangkan kuasa raja-raja Melayu dapat diperhatikan apabila Persidangan Raja-Raja Melayu tidak diadakan setiap tahun sedangkan inilah yang telah dijanjikan dalam Skim Persekutuan. Hal ini berkemungkinan besar bertolak dari kebimbangan British bahawa pertemuan yang kerap antara raja-raja Melayu akan mendorong mereka mengkritik dasar British. Ia memang mempunyai kebenaran kerana dalam Durbar kedua pada 1903 Sultan Idris telah mengkritik pentadbiran British.

Baginda Sultan berpendapat jika keempat negeri Melayu telah disatukan di bawah Persekutuan, tidak timbul persoalan satu negeri membantu negeri yang lain. Jika sudah bersatu siapakah yang membantu dan siapakah pula yang mencrima bantuan? Baginda menambah adalah tidak praktikal untuk NNMB mempunyai dua orang nakhoda untuk mengepalai sebuah kapal. Beliau tidak bersetuju dengan rancangan untuk mengekalkan Residen dan dalam waktu yang sama diadakan jawatan Residen-Jeneral. Baginda mahu urusan setiap negeri Melayu dikendalikan oleh pegawainya sendiri dan dengan itu ia menjadi satu entiti yang berasingan.³¹

Rumusan

Berdasarkan perbincangan di atas jelas Persekutuan 1896 hanyalah suatu impian dari realiti. Sejak pelaksanaan dari Julai 1896 hingga 1909, Persekutuan lebih banyak menampakkan ketemahan dari kejayaan. Kelemahan ini sebahagian besarnya disebabkan oleh kegagalan pegawai British baik pegawai Pejabat Tanah Jajahan, Pesuruhjaya Tinggi, Residen-Jeneral, Residen dan pegawai-pegawai

yang lebih rendah mengenali dengan lebih dekat tanggungjawab masing-masing dalam pelaksanaan pentadbiran Persekutuan. Andaikata pegawai British dalam kesemua peringkat pentadbiran menyedari betapa perlunya mereka mewujudkan suasana yang ideal bagi menarik pelabur, NNMB tidak akan menghadapi sebarang masalah apabila berurusan dengan pelabur. Di samping itu Perjanjian Persekutuan dan Skim Persekutuan juga mempunyai peruntukan-peruntukan yang menghalang pelaksanaan pentadbiran yang efisien dan galakan kepada bakal pelabur.

Nota

- ¹ Frank Swettenham berkhidmat sebagai kadet dalam Perkhidmatan Awam Negeri-negeri Selat (NNS) pada 1870 dan bersara sebagai Gabenor pada 1904. Sepanjang kerjayanya di Tanah Melayu beliau telah berkhidmat sebagai Timbalan Setiausaha Negeri-negeri Melayu dalam Sekretariat NNS antara 1876-82; sebagai Residen Selangor 1882-89; Residen Perak 1889-95; dan Residen-Jeneral pertama Negeri-negeri Melayu Bersekutu, 1896-1900 dan akhirnya sebagai Gabenor antara 1901-04. (J.M.Gullick, *Rulers and Residents, Influence and Power in the Malay States, 1870-1920*, Singapore: Oxford University Press, 1992, hlm.369).
- ² Terdapat pelbagai pandangan tentang bila rancangan Persekutuan diperkenalkan. Menurut Cecil Clementi Smith, rancangan tersebut telah dirangkakan (*outlined*) oleh Gabenor C.B.H. Mitchell dan skim tersebut diluluskan oleh Joseph Chamberlain, Setiausaha Tanah Jajahan. Frank Swettenham pula mendakwa bahawa beliaulah yang telah mula-mula mengusulkan rancangan Persekutuan kepada C.P.Lucas, pegawai tetap di Pejabat Tanah Jajahan seawal-awal pada 1891. Beliau menambah, rancangan tersebut kemudiannya telah dipanjangkan kepada Pejabat Tanah Jajahan melalui Gabenor Cecil Clementi Smith. Smith pula mendakwa idea tersebut berasal darinya. Menurut Sidhu, dalam *Administration in the Federated Malay States, 1896-1920*, cadangan asal Persekutuan datang dari C.P.Lucas, seorang pegawai tetap di Pejabat Tanah Jajahan, (Kuala Lumpur: Oxford University Press, 1980, hlm. 104). Pendapat yang sama diberikan oleh Khoo Kay Kim dalam "The Federation of 1896: Its Origin", *Peninjau Sejarah*, Jilid 1, No. 2, 1966. Menurutnya, "*Lucas, Swettenham's friend, with the support of Buxton [Timbalan Setiausaha Padirmen Negara untuk Tanah Jajahan] was primarily responsible for drawing up the original Memoranda on federation*" (hlm. 23). Eunice Thio dalam *British Policy in the Malay Peninsula 1888-1910 Vol. 1*, (Singapore: University of Malaya Press, 1969) berpendapat persoalan siapa yang mengepalai idea Persekutuan masih menjadi tanda tanya (hlm. 163). H.S. Barlow dalam penulisannya, *Swettenham*, (Kuala Lumpur: Southdene Sdn. Bhd., 1995) berpendapat Swttenham hanya berperanan dalam mengemukakan idea Persekutuan dalam bentuk/kerangka yang lebih jelas sebelum ia dilaksanakan oleh Gabenor C.B.H. Mitchell (hlm. 440). Rumusan yang dibuat oleh Ernest Chew dalam makalahnya berjudul "Sir Frank Swettenham and The Federation of the Malay States", *MAS*, Jilid. 2, 1966 adalah rumusan tepat siapakah pelopor Persekutuan. Beliau menolak

- fakta bahawa asal-usulnya berasal dari Swettenham. Menurutnya, "Swettenham could be said to have influenced, but not to have originated, Smith's official proposals-which formed the basis of subsequent consideration of the Malay federation question. . . . In discussing the origins of the F.M.S., it would seem best to discard the metaphor of fatherhood and instead employ the analogy of a team of architects working on a common project" (hlm. 64).
- 3 George Maxwell, "The Administration of Malaya", *British Malaya*, April, 1943, hlm. 140, dari Swettenham Papers, 12/116.
  - 4 Diterjemah dari William George Maxwell dan William Sumner Gibson, (ed), *Treaties and Engagements Affecting The Malay States and Borneo*, Suffolk: Jas. Truscott & Son Ltd., 1924, hlm. 70-71.
  - 5 "Scheme For the Administrative Federation of the Protected Malay States", in *Correspondence Respecting the Federation of the Protected Malay States, May 1893 to 1895*, Taipi, Perak, 1896, hlm. 3.
  - 6 Emily Sadka, *The Protected Malay States 1874-1895*, Kuala Lumpur: University of Malaya Press, 1968, hlm. 188-89.
  - 8 William George Maxwell, (Compiled), *The Land Laws of Perak (Past and Present), 1877-1900*, Taiping, Government Printing Office, 1901, hlm. 4.
  - 7 Residen-Jeneral kepada Pesuruhjaya Tinggi, C.B.H. Mitchell *Laporan Tahunan Negeri-Negeri Melayu Persekutuan, 1897*.
  - 9 Rujuk Lim Teck Ghee, *Peasants and their Agricultural Economy in Colonial Malaya*, Kuala Lumpur, Oxford University Press, 1977, hlm. 11; David S.Y. Wong, *Tenure and Land Dealings in the Malay States*, Singapore: Singapore University Press, 1975, hlm. 30-35, 80-82 dan D.H.Grist, *An Outline of Malayan Agriculture*. Untuk maklumat lebih lanjut tentang dasar tanah orang Melayu rujuk W.E.Maxwell, "Law and Custom of the Malays with reference to the Tenure of Land", *JSBRAS*, Jilid. 13, Jun, 1884, hlm. 75-167 dan H.E.Wilson, "The Evolution of Land Administration in the Malay States", *JMBRAS*, Jilid. 48, Bahagian 1, 1975, hlm. 120-133.
  - 10 Maxwell, *The Land Laws of Perak*, hlm. 4.
  - 11 *Ibid.*, hlm. 40.
  - 12 Lim Teck Ghee, *Peasants and their Agricultural Economy in Colonial Malaya*, Kuala Lumpur: Oxford University Press, 1977, hlm. 13 dan 72.
  - 13 J.H.Drabble, *Rubber in Malaya, 1876-1922, The Genesis of the Industry*, Kuala Lumpur: Oxford University Press, 1973, hlm. 34.
  - 14 D.H.Grist, *An Outline of Malayan Agriculture*, Kuala Lumpur: Department of Agriculture, Federation of Malaya, 1950, hlm. 42.
  - 15 *Ibid.*, hlm. 48.

- ¹⁶ Artikel 2 Skim Persekutuan menyatakan, “*Each State will maintain its existing autonomy as regards every other State, and will collect and, after providing for federal charges as hereinafter specified, spend its own revenue. If assisted by another State, all money advanced will be classed as loans, to be repaid in accordance with terms of mutual arrangement*”.
- ¹⁷ Amarjit Kaur, *Bridge and Barrier, Transport and Communication in Colonial Malaya 1870-1957*, Singapore: Oxford University Press, 1985, hlm. 64.
- ¹⁸ *Ibid*
- ¹⁹ Amarjit Kaur, *Scabad Keretapi Di Malaysia*, Kuala Lumpur: Persatuan Muzium Malaysia, 1985, hlm. 22.
- ²⁰ J.A.Harvey, *Index to Decisions of Residents Conferences, 1897-1928*, Kuala Lumpur, Federated Malay States Government Printing Office, 1928, hlm. 1-2.
- ²¹ Peruntukan 19, Skim Persekutuan, “Scheme For the Administrative Federation of the Protected Malay States”, in *Correspondence Respecting the Federation of the Protected Malay States, May 1893 to 1895*, Taiping, Perak, 1896, hlm. 12.
- ²² “Application for grant to Lady Maxwell and mining land in Perak”, 27th June, 1900, CO 273/262.
- ²³ Minit Pejabat Tanah Jajahan, CO 273/262.
- ²⁴ Surat daripada Residen-Jeneral kepada C.P. Lucas, “Submits Details of Land Scheme”, CO 273/313.
- ²⁵ J.A.Swettenham dari Pejabat Tanah jajahan kepada Frank Swettenham, 7 Februari 1896, CO 273/313.
- ²⁶ *Malay Mail*, 21 Mac, 1905.
- ²⁷ The Laws of Negeri Sembilan, Orders in Council 1904, hlm. 43.
- ²⁸ “Raub Company, stated to be deprived of part of concession with a view to own town allotments”, HCO, 238/1897.
- ²⁹ Residen kepada Residen-Jeneral, HCO, 238/1897.
- ³⁰ *British Malaya*, Oktober 1926, mengutip dari minit Durbar 1897.
- ³¹ *British Malaya*, November 1932, mengutip dari minit Durbar 1903.